

ที่ สน ๐๐๑๘.๑/ว ๓๖๘๑

ศาลากลางจังหวัดสกลนคร

ถนนศูนย์ราชการ สน ๔๗๐๐๐

๒๘

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ร้องเรียนการปฏิบัติงานของสำนักทะเบียนอำเภอ กรณีอนุญาตให้หญิงซึ่งการสมรสได้สิ้นสุดลงด้วยความตาย เปลี่ยนชื่อสกุลกรณีการสมรส

เรียน นายอำเภอ ทุกอำเภอ

อ้างถึง หนังสือจังหวัดสกลนคร ที่ สน ๐๐๑๗.๑/๓๑๔๗ ลงวันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๗

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๔๓๐๒
ลงวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยกรมการปกครองแจ้งว่า ได้รับการร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสำนักทะเบียนอำเภอแห่งหนึ่ง กรณีนายทะเบียนท้องที่ได้อนุญาตให้หญิงซึ่งการสมรสได้สิ้นสุดลงด้วยความตาย เปลี่ยนชื่อสกุลกรณีการสมรส โดยหญิงรายดังกล่าวได้จดทะเบียนสมรสกับสามีชาวต่างชาติตามกฎหมายของต่างประเทศในปี ๒๕๔๙ และการสมรสได้สิ้นสุดลงด้วยความตายของสามีตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ แต่เมื่อหญิงนั้นได้ทำการจดทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัวในปี ๒๕๖๕ สำนักทะเบียนอำเภอก็ได้มีการบันทึกเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อตกลงเรื่องการใช้นามสกุลของคู่สมรสไว้ว่า “ฝ่ายหญิงประสงค์ใช้นามสกุลตามฝ่ายชาย” ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวน่าจะไม่ต้อง เพราะการตกลงเรื่องการใช้นามสกุลของคู่สมรสย่อมต้องทำในกรณีที่ทั้งสองฝ่ายยังมีชีวิตอยู่ ในกรณีนี้ฝ่ายหญิงจึงไม่อาจตกลงเรื่องการใช้นามสกุลกับสามีที่ตายได้ จึงขอให้กรมการปกครองตรวจสอบการใช้นามสกุลของหญิงรายดังกล่าวว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ อย่างไร

ในการนี้ กรมการปกครอง ได้ดำเนินการตรวจสอบฐานข้อมูลทะเบียนกลาง และพิจารณาระเบียบกฎหมายรวมทั้งหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องแล้วมีความเห็น ดังนี้

๑. กรณีที่ฝ่ายหญิงได้จดทะเบียนสมรสตามกฎหมายของต่างประเทศกับสามีชาวต่างชาติในปี ๒๕๔๙ และการสมรสได้สิ้นสุดลงด้วยความตายของฝ่ายชายในปี ๒๕๕๘ ต่อมาในปี ๒๕๖๕ ฝ่ายหญิงได้ทำการจดทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัว (คร.๒๒) เพื่อให้ปรากฏหลักฐานการสมรสและการสิ้นสุดการสมรสของตนเอง ในกรณีนี้ หญิงนั้นย่อมสามารถขอใช้ค่านำนามว่า “นาง” ได้ตามความสมัครใจ ตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติค่านำนามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ แต่ไม่มีสิทธิขอเปลี่ยนชื่อสกุลกรณีการสมรสตามฝ่ายชายที่ตาย เนื่องจากขัดต่อมาตรา ๑๕๐๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประกอบกับมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘

๒. กรณีที่มาตรา ๑๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘ บัญญัติไว้ว่า “เมื่อการสมรสสิ้นสุดลงด้วยความตาย ให้ฝ่ายซึ่งยังมีชีวิตอยู่และใช้นามสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิใช้นามสกุลนั้นต่อไป แต่เมื่อจะสมรสใหม่ ให้กลับไปใช้นามสกุลเดิมของตน” นั้นต่างจากกรณีของฝ่ายหญิงรายนี้ได้จดทะเบียนสมรสกับสามีชาวต่างชาติตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ แต่ยังไม่เคยเปลี่ยนไปใช้นามสกุลตามฝ่ายชายแต่อย่างใด จนกระทั่งการสมรสได้สิ้นสุดลงด้วยความตายของฝ่ายชายในปี ๒๕๕๘ ดังนั้น ฝ่ายหญิงจึงไม่มีสิทธิใช้นามสกุลตามสามีที่ตาย และไม่มีสิทธิขอเปลี่ยนชื่อสกุลกรณีการสมรส ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘

/๓.กรณีที่น่าทะเบียน...

“อยู่สกุล รักสกุล ทำเพื่อสกลนคร”

๓. กรณีที่นายทะเบียนท้องที่ได้อนุญาตให้ฝ่ายหญิงเปลี่ยนชื่อสกุลกรณีการสมรส จากชื่อสกุลเดิมของตนไปเป็นชื่อสกุลของสามีที่ตาย และอนุญาตให้ฝ่ายหญิงนำชื่อสกุลเดิมของตนไปตั้งเป็นชื่อรอง จึงเป็นคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น สำนักทะเบียนอำเภอย่อมต้องดำเนินการเพิกถอนหลักฐานเอกสารและจำหน่ายรายการดังกล่าวในฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคล โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๔๙ และมาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ พร้อมทั้งดำเนินการแก้ไขรายการในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ให้กลับไปเป็นชื่อตัวและชื่อสกุลเดิมให้ถูกต้อง โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ และแจ้งให้หญิงนั้นยื่นคำขอเปลี่ยนบัตรภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

๔. เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาความผิดพลาดในการให้บริการประชาชนด้านการทะเบียนชื่อบุคคล ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอและผู้อำนวยการเขต ในฐานะนายทะเบียนท้องที่ ตามกฎหมายว่าด้วยชื่อบุคคล (การยื่นคำขอตามแบบ ช.๑) จึงขอให้สำนักทะเบียนอำเภอในพื้นที่รับผิดชอบให้ศึกษาและทำความเข้าใจระเบียบกฎหมายและหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ หากมีปัญหาในการปฏิบัติงานในเรื่องที่ไม่มีระเบียบกฎหมายและหนังสือสั่งการกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ ให้สำนักทะเบียนอำเภอหรือเป็นหนังสือหรือทางโทรศัพท์ (กรณีเรื่องด่วน) มายังสำนักทะเบียนจังหวัด แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับในสายงาน ได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาถ่วงถ่วงก่อนที่จะทำการหารือไปยังกรมการปกครอง

จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ร้อยตรี

(รวยรุ่ง ไครบุตร)

ปลัดจังหวัดสกลนคร ปฏิบัติราชการแทน

ผู้ว่าราชการจังหวัดสกลนคร

ที่ทำการปกครองจังหวัด

กลุ่มงานปกครอง

โทร. ๐-๔๒๗๑-๑๔๖๑ , ๐-๔๒๗๑-๖๖๓๗

☒ ปค. (3)
☐ ผ.ค. ()
☐ กง. ()
☐ นิติกร ()

ที่ทำการปกครองจังหวัดสกลนคร
เลขที่ 608
วันที่ - ๘ ก.พ. ๒๕๖๗
เวลา 13.49

ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๕๓๐๒

กรมการปกครอง
ถนนอิษฎาภรณ์ กทม. ๑๐๒๐๐

๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗

เรื่อง ร้องเรียนการปฏิบัติงานของสำนักทะเบียนอำเภอ กรณีอนุญาตให้หญิงซึ่งการสมรสได้สิ้นสุดลงด้วยความตาย เปลี่ยนชื่อสกุลกรณีการสมรส

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด (ยกเว้นจังหวัดขอนแก่น) และปลัดกรุงเทพมหานคร

อ้างถึง หนังสือกรมการปกครอง ที่ มท ๐๓๐๙.๓/ว ๒๒๒ ลงวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๕๗

ด้วยกรมการปกครอง ได้รับการร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของสำนักทะเบียนอำเภอแห่งหนึ่ง กรณีนายทะเบียนท้องที่ได้อนุญาตให้หญิงซึ่งการสมรสได้สิ้นสุดลงด้วยความตาย เปลี่ยนชื่อสกุลกรณีการสมรส โดยหญิงรายดังกล่าวได้จดทะเบียนสมรสกับสามีชาวต่างชาติตามกฎหมายของต่างประเทศ ในปี ๒๕๔๙ และการสมรสได้สิ้นสุดลงด้วยความตายของสามีตั้งแต่ปี ๒๕๕๘ แต่เมื่อหญิงนั้นได้ทำการจดทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัวในปี ๒๕๖๕ สำนักทะเบียนอำเภอก็ได้มีการบันทึกเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อตกลงเรื่องการใช้ชื่อสกุลของคู่สมรสไว้ว่า “ฝ่ายหญิงประสงค์ใช้ชื่อสกุลตามฝ่ายชาย” ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวน่าจะถูกต้อง เพราะการตกลงเรื่องการใช้ชื่อสกุลของคู่สมรสย่อมต้องทำในขณะที่ยังมีชีวิตอยู่ ในกรณีนี้ฝ่ายหญิงจึงไม่อาจตกลงเรื่องการใช้ชื่อสกุลกับสามีที่ตายได้ จึงขอให้กรมการปกครองตรวจสอบการใช้ชื่อสกุลของหญิงรายดังกล่าวว่าชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ อย่างไร

ในการนี้ กรมการปกครอง ได้ดำเนินการตรวจสอบฐานข้อมูลทะเบียนกลาง และพิจารณาระเบียบกฎหมายรวมทั้งหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องแล้วมีความเห็น ดังนี้

๑. กรณีที่ฝ่ายหญิงได้จดทะเบียนสมรสตามกฎหมายของต่างประเทศกับสามีชาวต่างชาติ ในปี ๒๕๔๙ และการสมรสได้สิ้นสุดลงด้วยความตายของฝ่ายชายในปี ๒๕๕๘ ต่อมาในปี ๒๕๖๕ ฝ่ายหญิงได้ทำการจดทะเบียนบันทึกฐานะแห่งครอบครัว (คร.๒๒) เพื่อให้ปรากฏหลักฐานการสมรสและการสิ้นสุดการสมรสของตนเอง ในกรณีนี้ หญิงนั้นย่อมสามารถขอใช้คำนำหน้านามว่า “นาง” ได้ตามความสมัครใจ ตามมาตรา ๖ แห่งพระราชบัญญัติคำนำหน้านามหญิง พ.ศ. ๒๕๕๑ แต่ไม่มีสิทธิขอเปลี่ยนชื่อสกุลกรณีการสมรสตามฝ่ายชายที่ตาย เนื่องจากขัดต่อมาตรา ๑๕๐๑ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ประกอบกับมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘

๒. กรณีที่มาตรา ๑๓ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘ บัญญัติไว้ว่า “เมื่อการสมรสสิ้นสุดลงด้วยความตาย ให้ฝ่ายซึ่งยังมีชีวิตอยู่และใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิใช้ชื่อสกุลนั้นได้ต่อไป แต่เมื่อจะสมรสใหม่ ให้กลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน” นั้นต่างจากกรณีของหญิงรายนี้ได้จดทะเบียนสมรสกับสามีชาวต่างชาติตั้งแต่ปี ๒๕๔๙ แต่ยังไม่เคยเปลี่ยนไปใช้ชื่อสกุลตามฝ่ายชายแต่อย่างใด จนกระทั่งการสมรสได้สิ้นสุดลงด้วยความตายของฝ่ายชายในปี ๒๕๕๘ ดังนั้น ฝ่ายหญิงจึงไม่มีสิทธิใช้ชื่อสกุลตามสามีที่ตาย และไม่มีสิทธิขอเปลี่ยนชื่อสกุลกรณีการสมรส ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘

๓. กรณีที่นายทะเบียนท้องที่ได้อนุญาตให้ฝ่ายหญิงเปลี่ยนชื่อสกุลกรณีการสมรส จากชื่อสกุลเดิมของตนไปเป็นชื่อสกุลของสามีที่ตาย และอนุญาตให้ฝ่ายหญิงนำชื่อสกุลเดิมของตนไปตั้งเป็นชื่อรอง จึงเป็นคำสั่งทางปกครองที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น สำนักทะเบียนอำเภอย่อมต้องดำเนินการเพิกถอนหลักฐาน

เอกสาร...

เอกสารและจำหน่ายรายการดังกล่าวในฐานะข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคล โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๔๙ และ มาตรา ๕๐ แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ พร้อมทั้งดำเนินการแก้ไขรายการ ในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ให้กลับไปเป็นชื่อตัวและชื่อสกุลเดิมให้ถูกต้อง โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๐ แห่งพระราชบัญญัติการทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ และแจ้งให้หญิงนั้น ยื่นคำขอเปลี่ยนบัตรภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด

๔. เพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาความผิดพลาดในการให้บริการประชาชน ด้านการทะเบียนชื่อบุคคล ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของนายอำเภอและผู้อำนวยความสะดวก ในฐานะนายทะเบียนท้องที่ ตามกฎหมายว่าด้วยชื่อบุคคล (การยื่นคำขอตามแบบ ข.๑) จึงขอให้จังหวัดและกรุงเทพมหานคร ได้กำกับ สำนักทะเบียนอำเภอ/เขต ในพื้นที่รับผิดชอบ ให้ศึกษาและทำความเข้าใจระเบียบกฎหมายและหนังสือสั่งการ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ หากมีปัญหาในการปฏิบัติงานในเรื่องที่ไม่มีระเบียบกฎหมายและหนังสือ สั่งการกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้ ให้สำนักทะเบียนอำเภอ/เขตหรือเป็นหนังสือหรือทางโทรศัพท์ (กรณีเรื่องด่วน) มายังสำนักทะเบียนจังหวัดหรือสำนักทะเบียนกรุงเทพมหานคร แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้บังคับบัญชา ตามลำดับในสายงาน ได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาถ่วงถ่วงปัญหาก่อนที่จะทำการหาหรือไปยังกรมการปกครอง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และแจ้งให้สำนักทะเบียนอำเภอ/เขตถือปฏิบัติโดยเคร่งครัดต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายบรรจบ จันทรัตน์)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน
ส่วนการทะเบียนทั่วไป
โทร. ๐ ๒๗๙๑ ๗๐๔๘ - ๙
โทรสาร ๐ ๒๗๙๑ ๗๐๔๘